

САНА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫ ОРОЙУОННААҔЫ КОМИТЕТЫН УОННА ҮЛЭҢИТТЭР
ДЕПУТАТАРЫН ОРОЙУОННААҔЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Орган Чурапчинского районного Комитета КПСС и районного Совета депутатов
трудящихся Якутской АССР

1931 сыл алтыньы
15 күнүттэн тахсар

№ 100 (4056)

1971 сыл. Атырдык ыйын 24 күнэ
ОПТУОРОУНЬУК

Сыаната
2 харчы

Отордоохуну кизгник тэрийиэбин

Н. ПОРЯДИН

управление кылаабынай зоотехника

Мантан ыла от, мас хагдарыан күһүҥү быһыы-майгы буолуо. Онон сибээстэн, үүт уонна эт оҥоһуутун таһнары түһэрбэт иһин, күһүҥү ыйларга отордоохуну кизгник тэрийи сорууттара тураллар.

Билиги оройуонмутугар ыаннык ынах фермалара 40-тан тахса сиринэн сабылаан олоһоллор. Элбэх маннык ынахтан сабылык фермалара мөччирэҥнэрэ хагдарыан бүтөн эрэр. Итинэн сибээстэн бары фермаларга үүт ыамын таһнары түһэрбэт иһин отордоохуну күүскэ тэри биллиэхтээх.

Отордоохуну тэрийиэх кыахтары толору туһаныахха. Ол курдук, оройуон бары хаһаайыстыбаларыгар ынах сүөһү фермалара бөдөһүөн, урукку эргэ кыстык хотоннор, олоһор дыкалар кыстыккыт буолан тураллар. Итинэн өрөмүөнүнэн, онно сабылыктан көһөн тахсан кыстыкка киирбэххэ диэри отордоон олоһуохха, оттоммут хоруула мөччирэҥнэн толору туһаныахха сөп. Отордоохунга хаһа ферманы көһөрөр кыаллыбат биригээлэригэр эрдэ от томмут ходуһалар кинирилеригэр ыаннык ынахтары үүрөн, катан сылдьан мөччирэҥнэ тэрийиэххэ. Онно бөс туустар үүт ыамын таһнары түһэрбэт иһин ордук кыһаҥылаахтык үлэлэһиннэрэ көрдөнөр.

Биллэрин курдук, от күһүн уһуовуран истэтин айымын иһэртэлээх аһаҥыларын аһаала адыһыыр уонна аһаҥылыбата кэлүүр. Ол ыаннык ынах күөх аһаҥы күүскэ бааһыһытын быһа холуйдахха 40—75 кг буоларын кыайан хаачыйбат. Элбэх үүтү биэрэр ынахтар элбэх аһаҥылаах аһаҥыга наадылаллар. Онон мөччирэҥнэ хардаһааларын айымынахтан элбэх үүтү ылыыга үчүгэй күөх ыһыга киллэрэн мөччирэҥнэ, эһин аһаҥыга дэлэйдик өҥөрөн сөтүнү ыада.

Оҕуһулуоттот ходуһаларга үүмүт күөх кэчээрэҥнэ, сүөһүнү үүрө сылдьан мөччирэҥнэ, эһин аһаҥыга күүскэ тэрийи сөтүнү күһүҥү ыйларга үүтү ылыыга үчүгэй түмүктэри биэрэр. Ыаһаҥы ынахтарга үчүгэй отордоохуну тэрийи, үүт ыамын бөс, от ыйдарынааһар үрдүккэ тириэтин сөп. Оттон мөччирэҥнэ сылдьар субан сүөһүлөр сууккатыаҕы эбиллилэрэ атырдыа, балаһан ыйдарыгар эмиз улахан буолар. Ол ыһаан баран, манна эһин аһаҥыга эмиз дэлэйдик өҥөрөн сөтүнү сүөһү ыһааһыкы улаатаннара саарбаҕа суох.

Ааспыт сыл атырдык ыйыгар оройуон үрдүнэн биэр фуражнай ынахтан ортохунан 202 кг үүт ыамыта. Ол иһигэр Эрилик Эристини аатынан колхоз 245 кг, Ленин аатынан колхоз 236 кг, Карл Маркс аатынан колхоз 216 кг уонна Калинин аатынан колхоз 210 кг үүтү ыабыттар. Оттон от, бөс ыйдарыгар итиннээһэр адыһах үүт ыамыта. Итинэн атырдык ыйыгар сылдьаҕы наловой үүт 14,7 бырыһыана ыамыта. Ол курдук бөс ыйынааһар 298 центнеринэн, от ыйынааһар 732 центнеринэн оройуон үрдүнэн элбэх үүт манара ситиһилибитэ. Балаһан да ыйыгар үүт ыамыгар үлэ тэрэһинин тупсардахха сылдьаҕы үүт 11—12 бырыһыанын ыахха сөп.

Элбэх үүтү ыһаан мөччирэҥнэ төһө таба туһаартан, эһин аһаҥыга күүскэ сөтүнүтэн уонна ынаҕы сатаан маһынтан таһуулаах ынах сиринэн 40—45 ырааһытаах ылаас уунан сууйан, сотон, массаһаан маһыныах үүт киирэр быччархайдарын үчүгэйдик сайынналар. Үүт ыамын үрдэтэр. Үүт ыама ыамыккыт пилититтэн туулаах дииллэрэ чуолкай.

Онон билигин кэчээ отордоохуну кизгник тэрийи, маныаха үлэ тэрэһинин тупсары тирээн турар биэр

ССКП XXIV съездин уураахтарын—олоххо

ШЕФТЭЭХТЭР КӨМӨЛӨРӨ

Нэлим хочопугар

Таатта үрөх биэр кэчээ хочото Нэлим, Кини арҕаа отуттан ыаллыы Эрилик Эристини аатынан колхоз сирэ-уота сааһаанар. Быһыл сааскы уу кийиһи бэрткэ диэн угуттаабыт. Адыһах сылааһыта бу сир дулбаттан, ортохун дээки үүмүт талахтартан биэр дэхситин ыраастанан турар. Онон хочо да хочо буолбут.

Ол эрэри нэлимни аатына Нэлим ааттанан халаан уута ылыыта түһөн, уостан биэрбэт. Иһинэ ыһаан, келе охсорун соһон аһар саһапат дойдулар. Эгэ «Беларусь» трактор киирэрэ диэн кэлэ дуо. Сыллата иһин хотуурунай далаһан, мас ыһаабыллынан тарһаан оттуулар.

Быһыл манна Одьулууннааҕы 13 №-дээх профтехучилище курсаннарын бэйэтэ ылларбыт идэтигэр уһуулаачы Аполлон Николаевич Кардашевская звено баһылыга. Кинилэри тэччэ оттуулар шефтар Егор Александрович Федотов уонна Николай Васильевич Дьячковская. Оттон рабобайдар Василий Дмитриевич Ноев уонна Петр Герасимович Дыдаев, төһө да багтахара күрүҥсидэр, билигин да хоннохтоохтук дайбыах кырдыаһастар диэтэрин.

Нэлим хочотун биэр ыһаа бутул бөҕө бачыгыраабыт.

*

Астык көмө

Коммунальнай тэриэлэлэр уонна тупсаран тутуу оройуоннааҕы контораһын (директор Дьячковская С.И.) коллективна совхоз Дөбөрдуураптааҕы отделениеҥы кытта шефтээх. Мантан тэриллибит алта кийиһээх звено Бабада үрөһин уулаах, дулбалаах сиригэр киирэн оттоото.

Республика үтүөлээх утуу тала Д. С. Поистинца эһини салайбыта. Гэбобайдар Д. Филиппов П. И. Кузьмин, А. Ноговицын хотуулаахтык оттоотулар. Кинилэр сыһым курдук тутан 80% центнер оту кийиһи туттардылар. Онон бэриллибит ылааны сүүс центнеринэн куюһардылар.

П. МАКАРОВ,
билиги об-д. кэрр

Барахсан үүнэн да биэрбит. Ол тэччэ күрүө аһын томто-бор түөстээх урдук кэбиһиллээх оттор кэчээлэспиттэр. Сорох сиргэ түөртүү-бизетин биригэ тураллар, биэр күрүөнэн эргитилибиттэр.

Кытаран көстөр дүһүн, нээх, гусеничнай трактор уһун налбаны сөсүт. Уонтан тахса эдэригэр уолаттар, чинчан бутуулары атырдыаһаан баһан, онно быраһаллар. Күөх хаарыс солко-өгө дүһүннээх от ыһаан барда-чөччөтүтү уруулан иһэр. Тракторы звеновод Аполлон Николаевич бэйэтэ ыһар. Толору түстөмүт, иһин тоннада пийэр, өссө сабырылар нээмэйдээх от кэбиһиллэн бүтөн, үрөх кытылын дээки айанымыр. Иһин-туруо, рууһаа стойбалар төлүтэ сырбатылаллар. Бэрткэ диэн кэбиһилибит от, онун булан, олоһон хаалар.

Быһыл кыһын кыайан сэммэтэхтэринэ, ходуһа ортохтар саас ууга былдыа ынахтара. Ол иһин кытымы уонна уу ылыбат добууна-рыгар таһааран иһэбит. Үрөххэ сүөһү, сылгы дэлэй. Кинилэртэн күрэтэн тутта, бөҕө-таба ыһаа, күрүөлээн, бүтэрэн-өһөрөн аһабыт, диэн кэпсир Аполлон Николаевич.

Бүгүн ити училище уон бээс курсана кэлэн, кэбиһингэ уонна күрүө тутуугар көмөлөһө сылдьаллар

эбит. Онон, дьингэр, үс саһыны быһа бэһиэ оттообуттар.

Билиги үс сыһыпара, ны толоруох курдуктук, — диир звеновод. Райсовет исполкома тиэрдибит былаана 300 центнер. Колхоз ону биэс сүүһүнэн толоруу диэбитэ. Билингитэ ити иһинэн туоллулар. Бэйэбит баһабыт буоллаһына, сэттэ сүүсчээк центнергэ тиэр-дэргэ диэн.

Кинилэр бастаан утаа Бэрэ алаастарынан сылды-быттар. Онно уон оту ту-рууруттар. Нэлимгэ киирэн 38 оттоммунта. Оччотугар, мээрэйдээһин бүтүттэ, бу дьонун ой-бото оттоһол-лоро чакчы. Аны мантан иһинки хаалбыт күһүргэ эмиз кэбиһэн чөмөхтөтүөх, тэрэ турар диэн.

Туох да үлүһүрүтэ суох, профтехучилище коллективна Ленин аатынан колхозна, шефтээх Одьулууннааҕы учаастаннарыгар, бэрткэ диэн көмөлөһөллөр. Бачча улахан коллективтан адыһах иһин оттоохунга кыттар эбит, диэхтэрин сөп. Манна сорохтор атын сиргэ үлэллиллэрин, тутууну, өрө, мүнөү ыһааларын этнэххэ наада. Билиги буоллаһына, биэр эрэ звено туһунай кэпсэтибит.

Онон шефтээх атын тэриэлэлэргэ бу коллектив үтүө холобуру көрдөрөр диэн түмүктүүбүт.

П. СЕДАЛИЩЕВ.

Коми АССР. Республика колхозтарын уонна совхозтарын табатын Состууҥа Хотуу Муустаах оҕоһон биэрэ-тэригээһин кизг туһулар мөччирэҥнээх хочолоругар 150-тан тахса тыһыынча табаны итээллэр.

Состууҥа: хаһаар күөһүнэн бүрүлүбүттэр, оттон хочолор хаарынан сабылаан сыталлар.

С. Губская фотога.

ССТА фотохроника.

гайди билэр Басан Михайлович «Бочуот Знага» орденнаан нагараадалаа. Хорсун үлэлэрин иһин үгүс коммунистар нагараадалаа тиксэр чинэстэммиттэрэ.

Синимоктарга: синигридилэр учаастак биригдэлигэ Иван Тимофеевич Дегтарев (хатас) уонна Басан Михайлович Иванов от плантация

тык көрөллөр. 980 гектар синигридиллэр сиртэн агарын көрүгэ үгүс сыллаах от аһымыгар аһаама. Ол хайы-үйгө 700 тонна оту уонна от бурдугун ылар кыагы биэрдэ.

веттехник Борис Балаши. Басан Иванов, Дмитрий Дегенгуров бараан үөрүн

көрөллөр. Колхоз 12 тыһынчаттан тахса барааннаах. Старшай чабан коммунист Дмитрий Дегенгуров ааспыт пятилетка түмүгүнэн «Улаа» килбизин иһин медалынан нагараадалаа. Кини колхоз партиянай бюрогун чилиэнэ, сельской Совет депутата.

К. ТАРУСОВ фотога. ССТА фотохрониката.

Детсад саҥа программатын табатык өйдүүххэ

Тылы сүһүөхтээһин

56 занятие. Урут ырытыллыбыт биһир сүһүөхтөөх тыллар аас, аан, саа, уол, суол, хартыыналара наборнай полотнога ууруллаллар. Оҕолордуун көмөлөөн дорбооннорун араартаан фишкаларынан бөлүөтөнөр. Аас, аан диэн тыллар туох уратылаахтарый? Иккис дорбоонноро эрэ атына бөлүөтөнөр. Уол, суол диэн тыллар туох уратылаахтарый? Уол диэн тыл иккинчир «с» дорбоон эбиллэн суол диэн тыл үөс-эбигит.

Манна өссө туох уратылаахтарый? Дорбооннорун ахсаана тэҥэ суох. Уол диэн тыл икки дорбоонноох, суол диэн үс дорбоонноох. Өссө сорох тыллар 4-5 оҕонто да элбэх дорбоонноох буолаллар. Холобура, оскуола, массына, күөгүлүүр. Учуутал «Нина аас» диэн этинин оҕорон наборнай полотнога уурур. Этинин ырыталлар.

— Истин эрэ! Маннайгы тылы этэбин: Нина. Бысталайна дуо?

— Бысталайна.
— Хас буолла?
— Икки буолла.
— Маннайгыта ханныгы?

— Ни
— Иккис?
— На

— Онон хас сүһүөхтөөх эбитий? Хас буола бысталайна? Икки сүһүөхтөөх эбит. Аны иккис тылы этэ, бил, истин эрэ. Аас, Бысталайна

ланна дуо?

— Суох.

Хас тымынан этим?

— Биһир.

— Онон хас сүһүөхтөөх эбитий?

— Биһир.

— Сеп. Онон «Нина аас» диэн этингэ Нина диэн тыл икки сүһүөхтөөх, аас диэн тыл биһир сүһүөхтөөх. Билигин миниги көрүг эрэ (илигин көхсү сөһүөхтөөх) сыйыраан туран «Нина» диэн сүһүөхтөөх этэр. Ити тылы этэрбэр сөһүөхтөөх паним көхсүгэр иккитэ аныаһына. Ол аата Нина диэн тыл икки сүһүөхтөөх эбит. Байыт боруобалаан көрүг эрэ. Учуутал бу курдук диктордор, үөрэтэр, көмөлөөр.

— Хаста охсулларый?

— Иккитэ.

— Хас сүһүөхтөөх эбитий?

— Икки сүһүөхтөөх эбит. Билигин «аас» диэн тылы боруобалааһын эрэ. Хаста үтүрүйдэ?

— Биһирдэ.

— Ол аата хас сүһүөхтөөх эбитий?

— Биһир сүһүөхтөөх эбит.

— Билигин элбэх сүһүөхтөөх тыла ылааһын эрэ. Массына диэн тылы боруобалааһын (көмөлүүллэр).

Үс сүһүөхтөөх диэн түмүктүүлэр. Онтон оскуола диэн тылы ылан үлэниллэр. Занятиены түмүктүүлэр.

Холуласпыт бүтэй дорбооннор өйдөбүллэрин бизрин

57 занятие. Холуласпыт «т» дорбоон өйдөбүлүн маннык бэриллэр: сотор, ытар, атар диэн тыллар дорбооннорун араараллар. Бу тыллар туох уратылаахтарый? Бастакы дорбоонноро атын буолан тус-туспу тыллар буолаллара быһаарыллар. Наборнай полотнога элбэх ыт, элбэх ат ойуулары эбип ууруллар. «Ытар», «ыттар» диэн тыллары тэн, иһэн көрүү мытыллар. Дорбооннор биһир буолан баран,

нар, дорбоонун ахсаана эбиллэбитэ чорботон бөлүөтөнөр.

— Тоҕо тус-туспу тыл буолан табыста?

— Ыттар диэн тылга биһир эбин баар буолбуг.

— Сеп. Билигин бу тыллар сагаран көрөн тэҥнэлиг. Болдоһон истин. Бастаан учуутал биһирдэ, иккитэ этэр, онтон сүһүөхтөөх хаста да этэр. Ол кэтинтэн оҕолору этитэр. Кулаахтарын туттаран баран,

барыларын ботугураан этитэн сеп.

— Хайатыгар т дорбоон иккитэ этилиһэ?

— Иккинчир.

— Сеп. Иккинчир иһин т иһиллэр. Көмөлөөн ырытырыта фишкаларын уурал-

Холуласпыт бүтэй дорбоонноох тыллары сүһүөхтээһин

58 занятие. «Ыттар», «халлаан» диэн тылларын сүһүөхтөөһүн. «Ыттар» диэн тылы сүһүөхтөөһүн, ону хатылааһын эрэ.

— Илинит көхсү сөһүөхтөөх сыйыраан баран, аргый айай сүһүөхтөөх сагарын эрэ.

— Ыттар.

— Сеп. Хас сүһүөхтөөхтү?

— Икки сүһүөхтөөх.

— Маннайгы сүһүөх ханнык дорбоонунан бүтө.

— Т-т-т.

— Сеп. Графическай схема бастакы сүһүөх дорбооннорун фишкаларынан уурабыт, — ыт. Пекитигэр ботугураан сүһүөхтөөх эрэ. Иккис сүһүөх ханнык дорбоонтон садалаар эбитий?

— Т-т-т.

— Сеп. Онон иккис сүһүөх туох диэн этиллэрий?

— тар.

— Сеп. «тар» диэн сүһүөх эбит. Ону графическай схема иккис агарыгар уурабыт. Ыттар диэн буолла. Хас сүһүөхтөөх эбитий?

— Икки.

— Сеп, икки. Онуоха холулаһар бүтэй дорбоон хайыыр эбитий?

— Икки агы араасар эбит.

— Саамай сеп. Холуласпыт бүтэй дорбоонноох тылы сүһүөхтүүргө холуласпыт бүтэй дорбоон икки агы араасар эбит. Онуоха «ыт» диэн сүһүөхү этэргэ тылбыт тобото үөһэ тиксе тердүгэр кэлэн ыта аныаһылан бүлөһөн көбүлэр. Онтон «тар» диэн иккис сүһүөхү этэрбитигэр эмнэ тола баран «тар» диэн сүһүөх этиллэр эбит. Билигин мин этэрбин өйдөөн истин эрэ.

лар. Маннык икки т дорбоон көмөлөө турбутул т дорбоон холуласпыт диэн ааттымбыт. Бу тылы сагарарга, аарарга кини сагата итиннэ тийиһи иһэн халлар. Истин эрэ, «ыттар». Отоҕо маннай.

бүтэй дорбоонноох тылларын сүһүөхтөөһүн. Аны обургутук сагаран бары тэҥэ этинэ эрэ...

— Бүтүн туохха үөренибит?

— Холуласпыт бүтэй дорбоонноох тылы сүһүөхтүүргө үөренибит.

— Сеп, сепке өйдөбүлүт.

Сыннабыл кэминтэн халлаан ойуутун наборнай полотнога уурур.

— Хас дорбоонноох тылы?

— Алта дорбоонноох.

— Ону туохтан билигин?

— Графическай схемата алта клеткалаах.

— Фишкаларынан уурубуз эрэ. (Көмөлөөн уураллар, холуласпыт «л» дорбоон баара чорботон бөлүөтөнөр).

— Холуласпыт бүтэй дорбоонноох тыл. Ким өйдүүрүй, хайдах сүһүөхтөөрөтөй?

— Сүһүөхтүүргө холуласпыт бүтэй дорбоон икки агы барар.

— Сеп. Оччого ханнык дорбоон икки агы барый?

— Л дорбоон.

— Л дорбоон. Ону этэргэ л дорбоону этэргэ, тыл тобото үөһэ тиксе иккитэ аныаһылан иһиллэргэ аныаһылар.

Этэн көрүг эрэ. Сеп, сепке этэбит. Билигин хас сүһүөхтөөһүн быһаарабыт. Икки илингитин сугуруктуу тутан баран «сөһүөхтөөһүн» аныаһыт. Бу курдук, сеп, дэ билигин этэн көрөбүт.

Халлаан. Хас сүһүөхтөөх тыл эбитий?

— Икки сүһүөхтөөх.

— Сеп, икки сүһүөхтөөх. Билигин фишкаларыбын хомууан ылаттаан баран сү-

гы тылга, этэргэ кини сагата иһэн халлаат. «ытар», Билигин бу тылларын сүһүөхтөөһүннэ үөрениһин.

Сүһүөхтүүргө холуласпыт бүтэй дорбоон икки агы араасара өйдөтүллэр.

хүөххэ арааран ууруоһун. Маннайгы сүһүөх туох диэн иһий?

— Хал.

— Сеп, хал диэн. Тылбыт тобото үөһэ минлөбүтүгэр аныаһылан буолон турар. Иккис сүһүөхү этинибит!

— Лаан.

— Сеп. Тылбыт тобото баран «лаан» диэн иккис сүһүөх этилиһэ. Бары тэҥэ аргый айай этинибит эрэ: халлаан. Маннайгы сүһүөх бүтүтэ ханнык дорбоонуй?

— Л дорбоон.

— Сеп. Иккис сүһүөх садалааһына ханнык дорбоонуй?

— Л дорбоон.

— Саамай сеп. Итинин үчүгөйдик өйдөөг. Аныгы сырыга «ыттар», «халлаан» диэн тылларын фишкаларынан эмнэ маннык сүһүөххэ арааран ууруохпут. Сатаан уурур гына өйдөөн кэлэриг.

59 занятие. Икки, сибээн, халха, халхан хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин. 60 занятие. Түниүк, мунук, Амма, таама, Римма хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин. 61 занятие. Салпыкы, лаппааны, халпах, чүүчү, туучча, көлүчч хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин. 62 занятие. Массына, куурусса, аннымы, чаанньык хартыыналарынан сүһүөхтүүргө үөрэтин. 63 занятие. Кыһынты күн, күһүктүү үлө хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин.

64 занятие. Икки, сибээн, халха, халхан хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин. 65 занятие. Түниүк, мунук, Амма, таама, Римма хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин. 66 занятие. Салпыкы, лаппааны, халпах, чүүчү, туучча, көлүчч хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин. 67 занятие. Массына, куурусса, аннымы, чаанньык хартыыналарынан сүһүөхтүүргө үөрэтин. 68 занятие. Кыһынты күн, күһүктүү үлө хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин.

69 занятие. Икки, сибээн, халха, халхан хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин. 70 занятие. Түниүк, мунук, Амма, таама, Римма хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин. 71 занятие. Салпыкы, лаппааны, халпах, чүүчү, туучча, көлүчч хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин. 72 занятие. Массына, куурусса, аннымы, чаанньык хартыыналарынан сүһүөхтүүргө үөрэтин. 73 занятие. Кыһынты күн, күһүктүү үлө хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин.

74 занятие. Икки, сибээн, халха, халхан хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин. 75 занятие. Түниүк, мунук, Амма, таама, Римма хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин. 76 занятие. Салпыкы, лаппааны, халпах, чүүчү, туучча, көлүчч хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин. 77 занятие. Массына, куурусса, аннымы, чаанньык хартыыналарынан сүһүөхтүүргө үөрэтин. 78 занятие. Кыһынты күн, күһүктүү үлө хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин.

79 занятие. Икки, сибээн, халха, халхан хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин. 80 занятие. Түниүк, мунук, Амма, таама, Римма хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин. 81 занятие. Салпыкы, лаппааны, халпах, чүүчү, туучча, көлүчч хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин. 82 занятие. Массына, куурусса, аннымы, чаанньык хартыыналарынан сүһүөхтүүргө үөрэтин. 83 занятие. Кыһынты күн, күһүктүү үлө хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин.

84 занятие. Икки, сибээн, халха, халхан хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин. 85 занятие. Түниүк, мунук, Амма, таама, Римма хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин. 86 занятие. Салпыкы, лаппааны, халпах, чүүчү, туучча, көлүчч хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин. 87 занятие. Массына, куурусса, аннымы, чаанньык хартыыналарынан сүһүөхтүүргө үөрэтин. 88 занятие. Кыһынты күн, күһүктүү үлө хартыыналарынан ити тылларын сүһүөхтүүргө үөрэтин.

Я. ПАВЛОВ.

Саха АССР оскуолаларын үтүөлээх учуутаала.

Румынии социалистической республики. Ужэ орус хочотугар быһыт тутуу.
Аждерпресс—ССТА Фотолапа.

Прага. Генеральная уза-
рытан оюоһуу кэиниттан
Клемент Готвальд аатынан
«Новая гута» металлургиче-
ский комбинатта 2 нүө-
мэрдээх доменной оһох бас-
таны чугууну биэрдэ. Оһох
хас суунка ахсын урууку-
тааһар 300 тоннаан элбэх
металы биэриэбэ.

Гавана. «Гаванатаарын
полс» — Куба — столицын
чугаһыгар баар тыа хайаа,
һыстыбатын плантацияла-
рын зоналарын үлэлтэн

нитилдээччилэрэ мас отол, норун уонна өбүрүт эстарын өнөрөн таһаарымы былааннарын аһара толорбуттарын туһунан рэпордаахтар. Зона бастакы плантациялара түөрт сыл анараа өттүгэр тэриллибитэрэ. 57 хаһаайыстыбалар сылы быһа столица нэһилиэнньатын отонунан уонна өбүрүт аһынан хааччыйаллар.

София.	ССРС - ВНР
электричествоны	биэрийн
үрдүк	хууруудлах
	длина

Болгариятаарь ухаасгагьыг тутуута бүтэйнк фазагыгар киридэ. Линия 400 ты-
һынчча киловатт чаас куу-
руулээх. Былаан быһымы-
тынан 85 километр уста-
дах линия смд бүтүүтүгэр
бүтүөхтээх этэ. Тутааччы-
лар ону Болгария социа-
листическай революцията
кыйабыт күнүгэр баладан
ыйын 9 күнүгэр бүтэрэргэ
эбэхтээлиһэ ыдымчыт,
түбэ.

ССТА.

Нью-Йорк. Угса куустай правительствоны утары ма теж өгөрбүт Воиния балайыаньгата өрдүн тыгатайынаах. Информационнай агентстволар билэрэллэри нэн, дойду столицатыгар Ла-Паска уонна да атыт куораттарга сөбилэнилээх куустар үгүс өтүлэрэ бастааныаһыттар диэки буолдулар. Президент Торрес президент дымбарыаһын хааларбыт.

Ла-Паска суббота күн кы

Сүнсүгүрүү, эрэлз суох быһыы

«Үхдүгчдүлаах» эрх зүйн
най-финансовай уонна эдо-
номическай дыһааллар про-
граммалара быһаччы крити-
каны үөскөттэ.

АХШ бодог профсоюзтай холбохугун.—АФТ-КПП сн тэрилзээх комитет анал лаах сайабылганыг атыр президент «уһулччулаах» дыһаллара прайтельство экономической политики «тохтубутун тусхуура» дээр чорботон балчэтэнэр.

Англия «Таймс» хавьдта доллар кризис—АХШ бэлтгэн сэбилэнийлэх күүсөрийн, доллардарын, туттаа хыннарын уонга ытааһыннарын көмөтүнэн нан дойдута

бүтүнлүүтүгэр өрөөнөр «гэ-
бальнай» оруолун олоххо
киллэрэргэ дуулуһуутун тү-
мүгэ диэн суруйар.

Америка правительството агардастым быһаарымаларын түмүгөр калын издиэлэ устатыгар Аржаа дойдудулар аан дойдутаары эргизиннэрэ төлөрү тохтогулуна диең Итдлия бөчөөтэ ыйар. Рим правительственнай эргимтөлөргитөн чугае «Мессаджеро» хаһыат бэлэтириктэй, мыннык туруга суох ситүаана 1929 сыллаахха буолбут кризистэн үөскээбит дөпрөсүнэ кэмнэгэр ара буолбуту.

CCTA.

МАЙГЫ-СИГИЛИ
БОПЛУЧОСТАРА

Советской правительстве үлэит киһи туһугар күннэтэ улахан кыһамнытын уурад. Ордук чорботон дьэһтиллэр са, ийэлэргэ бэрт үгүс көмөлөр, чэпчэтиилэр оһоһуллаллар, киһилэргэ бары өтүнөн сөптөөх усулуобуйаны таргыйыһа уһуллукчу кыһамныгыны ууруллар.

Сана пятилетка соруқта
рын, быйылгы сымлаах бы-
лааннарын толорууга дык-
таллар ханна барытыгар
улахан күүһүнэн буолаллар.
Тып хаһаайыстыбатыгар үлэ-
нир дыкталлар үрдэтилин-
бит эбэхэсталисттибэн ылы-
нан эти, үүтү эңгөрө таһаа-
рыны үрдэттигэ быйын-
наахтык үлэлиилэр. Бастыг
көрдөрүүлэри ситискилэр
чиэскэ-хайбабылга тиийэ-
лэр. Бийнэхэ, Карл Маркс
аатынан колхозка үсүс
дыкталлар производстао
бастыгынара. Холбур, үрүг-
илэни дэлэтингэ элбэх сы-
устата эңкилэ суох үлэни-
хамсы сымдыр элбэх оҥо-
йэте М. С. Сленцова уонна
М. И. Местникова уонна да-
агыттар бэйэлэрин кыһам-
нылаах үчүгэй үлэлэринэн
нөһүлэниһэ ытыктабылы-
нан туһаналлар.

Итгэл сэргэ, общественнай
бас билингэ хороожууну та
наарар, бу көрө олоххут өсө
чэчириг сайдарын туһугар
колхозпут баайта-дуола ха
гнымын туһугар кыһаллы
бат, тустаах үлэтигэр эңнэ
эннэ суох сыһыаннаһар
изер-майгы өттүнэн барбак
ылыбыт, аһы уупан утахта
ар адынакка ылларбыт

оёолоруу да нитигтэ соччобчча кыһаллыбат буолбут дьахталлар, дэг кэрнэтэ да буоллар, эмнэ баалларыа «Саңа олох» хаһыат ааһааччыларыгар билдэлииниэхпин баҕарабын. Спэтэ суох орто үөрэхтээх Анна Сергеевна динн кыһаа Баһам нэбиллээгин олохтооһо Сокольникоу Влас Баероуич динн ыччат үэргин аһаа аһалбыта.

Анна бастаан калжигитер
ыраас хавинаах, сиппит-хог-
нут эдэргээн кыла этэ. Кө-
лөөт дафаны уус-урен саас
действительноска кыттан ырыа-
тын дьонго биһирэппитэ.
Лабийэ ферматыгар суохтүгэ
үлэлээбитэ, ыалныкысыттаа-
быта. Сыллар аһам испиттар-
а. Кэргэнэ армияга сулуус-
палаан кэлбитэ. Онтон калжи
Анна улам ырсылаһыр,
ынахтарын ыадаска туруо-
рар, оҕолорун атчыктатар
түбүлтөлөрү үксээн испитэ.
Аадааччы, баллар эн, эти-
бинг, коллектив, биһирэ үлэ-
лиир дьонноро кайдах кы-
намматахтарай диэн. Суох,
онук буолбатах.

Колхоз бырабылызчыгын, олохтоох Совет исполкома уонна партиягай тэрилтэ Анна итэҕэстэрин бириэмэтигэр ыһан, Лэбикэ ферматын коллективнык пивнигэр хаста да кэпсэтингэ туруорбуттара. Випридилээн кэпсэтинилэр, сүбэлээһиннэр амаллаһыһыһар да суох буолбатахтара. Кэлин кэргэниһ кытта ситэспакка табаарыстыы суукка көрүллэн иитер мизэрэз тардыллыбыта. Ити дьүүлээһиннэр да, сүбэлэр да Анна да ханын да сабыдыалы кыһайан онорботохторо. Онуоха Анна бэйэтэ буруйдаах.

Дюн сүбэтин ылыммет, бу-
руйдааһыны сэмэстэһини би-
лиммет дикэн хайдах табыл-
ламай?

Билигин Аниа үе бөрү илтэ, төрдүүн кэргэн сэтгэвар Ааспыт кыһын дэргэмнээн сатаһаахтар, пароднай суут уурааһынн Влас Сокольников үлөнөн көннөрү-нэр лааһырга ыһааһыбыта. Баар, эһиги этиэххит, кэргэн батарабаҥа буолуо диин. Эмиз оһуук буолбатах.

Быйыл сайын Анна илин-
нэн алатыллар 50-та нигэр-
йт көрөрүттөн 3-һа өллө.
Хамнаһын иллэр эрө, бача-
һыаннаһалаах эрэрэ, арыгы-
лыыр. От иһын 28, 29 күн-
нэригэр олорор сириттэн 4
километрдаах Тэлөөл бөлүө-
лөгөр «оҕолордоор ас идела
бардым» дигэн оҕолорун ту-
каахтарыгар хаалларан, үлэ-
тин кимнэхэ да эппэки ба-
ран хаалбыта. Ойно тийиһи
икки хонугу быһа арыгы-
лаан, талбыт сиригэр хонон,
үөхсөн, айдааран күүдэйди
сырытта. Ама бу сирдөөх
быһыы буолуо дуо?

Анна манын быһыыллары таһаарбыта үтүс. Ааспыт сыйы арыгылзаан бири ынахтарын ыабакка, хас да мамы кетүспүтүгөр үөрөн оҕолорун солбуйтаран ыта сатаан баран, аксаан киһи ынахтарын Чыаппараҕа ыһыларан майныксыттарга тарбаппытара. Ити гезиниттэн «үтүөрөн турдаҕа» ачтаран бөйөтүн чааһынай тыһаҕаһын өлөрөн харгыта атыылыыр, онтон кыһын соротох ынаһын өлөрөн сипир, онон тутта да суох каалар. Колхоз киһи оҕолорун аһынан быһыл саас харчытыгар ыан дһэргэ тыһаҕас тиребүтүн

бизрбитэ. Олу ыып оҕолору-
гар үүт иһэрдиян сүрүөл-
дээн подсоска ыытан кэби-
һэр. Улахан ыыһа 8-гар
сылдыар, үстээх оҕото хама
ник. Оҕолоро үүткээ-аспа
идалыһа длар чакчы.

Мангын үчүгэй олоххо ити курдук олоруохха сөү дуо? Сага олох олорон эрэр эдэр киһиэхэ, сабыдыаллы олоруохха, ыйытыа-кэрдигиэ биэриэххэ. Мил сааһык 60-нум. колхоһу төрүтэспит киһибиэ. Оннооҕор биһиги уоттаах сэрин, сүт-кураан сыллаларыгар биэр да сүөһүнү эңчирэппэккэ, үтү-аһа ылан, атын оройуоннарынан сүөһүбүтүн көһөрө сылдьат иитэрбит. Хоту көһүүгэ барбыт колхозтар төһөн кэлэн олохсуйалларыгар сүөһүнэн көмөлөспүппүт. Биһигин биһиги кырдыан үлэни хамнаһа кыйбат буолан иһэбит. Эдэр үлэһиттэр итинник биһиги

лаңалларын көрө көрө, кы-
һанмат буолар сатамат.
Дэ оччоҕо, ким талбытынан
сылдьар буоллабына, кол-
хозпут үлэтэ-хамнаа хантан
өрө кетөбүллүөй?

Итгэнийг эгэр, сүбэлнээр амалжыр, хөмөлсөн сатыр үрдүнэн тустаах үзлэртэйгэр кыһаллыбат, снэр-майгы өг-түнэн төттөрү барар, арыг-нан дьарыктанар дьоннорго эппикэттэх үлэни итэрдэйт сөн. Ону тэгэ, нолхоз салах тата уонка коллектив күүһү нэн арыгыһыттары үүнүүр-гэ тэһиннииргэ, общественнай бэрээдэк, билигки олох снэри-майгытын тутуһууга дьону иитэр, бэрээдэккэ тар-дар үлэни утумнаахтык, тн-һээр тиниэ ыһымдлар эрэйиллэр.

М. БАРАШКОВА,
Саха АССР сүөлүтүм
интинин мастара,
пенспонерка.

Редакторы солбуйааччы А. Г. ТУРАНТАЕВ.

Чурапчытаабы эт-үүт комбината Новосибирской куу-
раанна 2 айдаах бөлөгөрдөр курстарыгар 810 кыздар
уопухтаах дьону уопухтаа быйтар.

Үүрээх бэлдэвэр барилдаах эт-үүт комбинатыгар үлэ чаа
ныгар докумэннаах кэдэн күлэстэргитигэр.
Үүрээх баладан айһын 1 күнүтэр саваданар.

ДИРЕКЦИИ:

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: Чурапчы салимынъа,
Кару Маркс уулуусу 12 №-ра.

РЕДАКЦИОННАЯ ТЕЛЕФОННАРА: редактор—0-89, утм хайнаагчидыбхай уонна культура, олэх дьаах отделара—0-90, уосай отдел—0-91, типография—0-91.

Редакцияга ымыр сурунка аалдырдым, араспаан-
ианым, ааты, эда аатын толору суруллуохтаах.